Observatoriulu ese de doue ori in septemana, mercurea si sambat'a.

Pretiulu

pentru Sibiiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau càte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce Inserate,

se platescu pe serie séu linia, ou litere merunte garmondu, la prim'a publicare càte 7 cr., la adou'a si a trei'a càte 6 cr. v. a. si preste acesa 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiiu.

Nr. 47. **Sibiiu, 13/25 Iuniu 1879.** **Anulu II.**

Abonamentu nou la „Observatoriulu“

Apropiandu-ne de finea Semestrului primu precum si a triluniului Apriliu—Iuniu, prin acésta deschidemu prenumeratiune noua si invitamu la reinnoirea abonamentului pe Semestrulu alu douilea si pe triluniulu Iuliu—Septembre.

Conditiunile de abonamentu se potu vedea in fruntea diariului si adeca:

In laintrulu monarchiei:

Cu 4 fl. val. austr. pe 6 luni
Cu 2 fl. val. austr. pe 3 luni.

In strainetate:

Cu 5 fl. séu 11 franci pe 6 luni.

In Sibiiu „Observatoriulu“ costa 3 fl. 50 cr. pe 6 luni, éra dusu la casa cu 50 cr. mai multu.

Abonamentele se potu face mai usioru prin asemnatiuni (mandate) postali, de a dreptulu la Redactiune in Sibiiu, Piatia mica Nr. 27.

Din Romani'a primimu abonamente si in bilete hipotecari de ale statului, al pari.

In Bucuresci abonamentele se potu face si la librari'a d-lui J. Szöllösi, piati'a teatrului.

Pentru inlesnirea publicului primimu abonamente noue si cu Prim'a fiacarei luni.

Din 10 esemplare abonate efectivu, unulu se dà gratis.

Redactiunea.

Parocsismele si ilusiunile siovinismului magiaru.

De abea s'au sanctionatu fatal'a lege pentru introducerea invetiamentului obligatoru a limbei magiare in scólele poporale confessionale si eata ca mesurile pe care le au luatu, si modulu in care se aplica acea lege din partea gubernului ungurescu, justifica pe deplinu legitimele temeri ale natiunei romane si probédia in modulu celu mai eclatantu, cà prevederile ei fatia cu adeverat'a tendintia a acelei lege au fostu càtu se póte de reale si fundate.

Este mai pre susu de ori ce indouiéla si n'avemu pretentiunea de a face o noua descoperire, déca vomu constatá cà: adeveratulu si uniculu scopu alu acelei legi nu este altulu decàtu, magiarisarea fortiata si cu ori ce pretiu a elementeloru nemagiare din regatulu ungurescu si din marele principatu alu Transilvaniei. Acésta astadi este si trebue se fia convictiunea nóstra cea mai intima si nestramutata.

Concetatienii nostrii gubernamentali de nationalitate magiara, acaroru minoritate fatia cu elementele nemagiare este o cifra de statistica, acarei logica nu se póte falsificá prin nici o arta si apucatura sofistica, din fatalitate sufere de ide'a ficsa, cà ei trebue se magiarisedie pe romani, pe nemti si pe slavi si se ii assimiledie in elementului loru, pentru cá asia ei se formedie unu statu nationalu. Cà acésta este inse o inpossibilitate si o utopia vana ei nu voru se o crédia, de si li s'a spusu si li s'au probatu de repetiteori in moduri destulu de drastice. Magiarii nu voru séu se facu a nu intielege acésta, pentru cà ei sufere de aceeasi eróre, care li se inputá Bourboniloru din Franci'a, cà adeca: ei nici n'au uitatu si nici n'au invetiatu nimicu din ceea ce au sciutu.

Aceleasi cause producu inse de regula aceleasi efecte. Acésta este o lege a naturei si nu stà in poterea magiariloru de a o schimbá. Actiunea produce reactiune, asia ne invétia fisic'a elementara si aceea ce se intempla in lumea reala se intempla si in cea morala. Cu càtu este si va fi deci actiunea de sugrumare si magiarisare a gubernului ungurescu mai passionata si mai violenta, cu atàtu va fi si reactiunea ce o va produce din partea nationalitatiloru nemagiare, mai energica si mai intensiva. Proba pentru acésta este reactiunea pe care o au produsu legea de magiarisare din partea nationalitatiloru nemagiare.

Gubernulu ungurescu se simte inca destulu de tare, pentru cá desconsiderandu acea reactiune se continuedie pe calea dejá apucata, cu o consecintia ce nu este nici laudabila, dar' nici onorifica pentru pretinsulu seu liberalismu, despre care vorbindu unui elvetianu séu unui americanu l'ar numi o satira si o profanare a adeverateloru principii liberale.

Nu se póte inse negá, cà in planulu pe care ilu urmédia si la acarui realisare aspira gubernulu ungurescu de a magiarisá si a absorbi elementele nemagiare, este unu óresi care sistemu. Mesurile luate pàna acuma ne indreptatiescu a presupune, cà autorii si strategii acelui planu au adoptatu sistemulu concentricu si adeca asia, cà limb'a nationalitatiloru nemagiare séu cu alte cuvinte disu, scól'a si biseric'a loru a fostu alésa si considerata de centrulu operatiuniloru ce aveau a se intreprinde in directiunea acésta.

Mai inainte de a intreprinde inse inamiculu asaltulu decisivu asupra unei positiuni fortificate, elu trebue se o asediedie, se o subminedie, se isi faca paralele si se caute punctulu celu mai slabu alu acelei fortaretiei asupra careia prepara asaltulu. Tóte acestea mesuri si lucrari pregatitóre trebue se le faca inamiculu, ori de càte ori are in fatia sa niste aperatorii, cari sunt firmi decisi a muri mai bine cu totii si a se ingropá subt ruinele fortaretiei pe care o apara, decàtu a se predá in modu lasiu si ori de càte ori in mijloculu aceloru aperatori bravi si devotati nu se afla tradatori si misiei.

Scól'a si biseric'a este fortarétia asupra careia se prepara asaltulu decisivu, pentru cà numai scól'a si biseric'a ne au fostu mai remasu nationale.

Eschiderea limbei romane dela tribunale, introducerea limbei magiare in corespondenti'a tuturoru auctoritatiloru, atàtu politice càtu si administrative, confiscarea sigileloru comunale pe care erau gravate numele comunei romanesci in limb'a romanésca si inlocuirea loru cu altele unguresci, persecutarea cartiloru didactice si cu deosebire ale manualeloru de istoria si a charteloru geografice romanesci, strict'a oprire a stindardului tricoloru rosiu-galbenu-vînatu, intimidarea si terorisarea clerului si a invetiatoriloru de nationalitate romana, incatusiarea pressei, tóte acestea nu sunt si n'au fostu decàtu totu atàtea mesuri preparative pentru inlesnirea asaltului decisivu, care s'au si initiatu prin cunoscutulu proiectu de lege de magiarisare. Situatiunea ce ni s'au creatu este dar' fórte critica, seriósa si suprema si aparatorii fortaretiei fara deosebire de rangu si positiune sociala trebue se'si concentredie tóte poterile si tóta atentiunea numai si numai la disciplinarea morala, la perseverauti'a si solidaritatea nedispensabila in lupt'a de aperare si la conservarea tesaurului nostru nealienabilu limb'a, care este espressiunea nationalitatii nóstre individuale.

Se veghiamu deci di si nópte pentru cá se nu

Foisiór'a „Observatoriului“.

Materialu pentru biographi'a lui Andreiu Murasianu.

Daca Andreiu Murasianu, neuitatulu meu amicu, colegu si ajutoriu in dile bune si rele, nu ar fi mai avutu alte merite decàtu numai lucrarile sale poetice, si daca critic'a cea mai severa ar alege din acele numai a trei'a parte cá inspiratiuni classice, totusi numele lui ar meritá se remana in memori'a celoru mai departate generatiuni ale poporului romanescu din monarchi'a Habsburgiloru, ba si in a romaniloru din Romani'a independenta. Sunt 16 ani de candu Andreiu Murasianu s'a mutatu dintre noi, fara a i se ridic'a macaru monumentulu pentru care se facusera si colecte, dintre care una, din mare norocire, se afla in administratiunea sigura a Asociatiunei transilvane, éra de sórtea celeilalte eu unulu nu mai sciu nimicu. In acelu periodu s'au incercatu se'i scria biographi'a unii ómeni, carii abia s'au cunoscutu din persóna si anume unulu, carele abia esise din scól'a satésca, pre candu Murasianu se aflá pe patulu doreriloru. Totu ce s'a scrisu mai de dómne-ajuta despre acestu atletu, care a fostu si elu unulu din martirii natiunei, s'a vediutu in „Panteonulu“ dlui Josifu Vulcanu.

In seculu necrologu publicatu la mórtea lui in Gazet'a Transilvaniei, publicistulu nu a sciutu se spuna esactu nici macaru din ce parinti se nascuse elu si de ce stare sociale fusesera ei. Din intemplare, toti ceilalti amici ai lui Andreiu, cari ilu cunoscusera mai de aprópe, se aflau pe atunci (in tómn'a an. 1863) la Vien'a participandu la lupte politice din cele mai aprige, in care nu potea reflectá nimeni la individu, candu sortile se aruncasera asupra patriei autonome si asupra intregei natiuni romanesci din Transilvani'a. Cu rostogolirea aniloru in spatiulu infinitu alu eternitatiei trecutulu se intuneca si o fantasia vagabunda, adesea insocita de rea vointia, ocupa loculu adeverului curatu, falsificandu chiaru si fapte complinite, documentate perfectu. De ceea ce s'a intemplatu la noi cá si la alte popóra, cu nenumerate celebritati, nu a scapatu nici Andreiu Murasianu. Reutatea omenésca continua a substitui si in viati'a lui adeverului minciun'a si columni'a desfrenata.

Unu destinu misteriosu m'a condamnatu cá se lasu eu posteritatiei date biographice de a le contimpuraniloru mei si mai tineri, si mai vigorosi de catu mine in locu se apuce densii a'mi aruncá tierina preste sicriiulu meu. Lui A. Murasianu i eramu datoriu cu acestu oficiu de amicu din causele care se voru vedea in decursulu acestei naratiuni, cà-ci intr'o serie de ani taiaramu ambii din aceeasi paine udata adesea cu lacrime. Daca am intardiatu cu acésta pana acumu, caus'a fù cà asteptandu stempararea passiuniloru vrasmasiesci, speramu totu-odata cà se va aflá unu alu treilea, barbatu neutrale, carele se va decide a stá de vorba cu cei ce astadi conjura chiaru umbrele mortiloru spre a le veni intru ajutoriu. Nu s'a intemplatu nici-una nici alta. Siese-sprediece ani de asteptare escusa ruperea tacerei mele.

A scrie despre viéti'a unui omu, fara a dá lectoriloru ocasiunea se petrunda in relatiunile sociali, politice si religióse ale timpului seu, ar semnificá cà voiesce cineva se le marginésca orizontulu asia, in catu afara de persón'a descrisa, se nu mai póte vedé nimicu inpregiurulu ei si se nu o póta judecá dupa inpregiurarile in care se aflase dens'a. Me voiu adoperá se nu cadu in acésta eróre; voiu spune inse numai ceea ce sciu positivu si ceea ce pociu documentá, nimicu mai multu.

I. Famili'a si cei de antaiu 15 ani, ai vietiei lui Andreiu Murasianu.

Andreiu Murasianu n'a fostu frate cu Jacobu Murasianu, precum s'a scrisu chiaru si estimpu intr'unu dictionariu biographicu din Itali'a, Dumnedieu mai scie dupa ce informatiuni false, primite din Transilvani'a; ei n'au fostu nici macaru veri, precum isi dicea unulu altuia, cá si cum suntemu noi romanii dedati a ne dice si frate. Numele comunu de Murasianu seduse pe multi se'i créda consangeni, fara a se informá exactu. Jacobu se trage din famili'a preotiésca dela Rebrisiór'a din districtulu Nasaudului. Tatalu lui Andreiu a fostu de professiune morariu in Bistriti'a Transilvaniei. Elu a repaosatu de timpuriu lasandu o veduva cu trei prunci. Numele de baptismu alu parintiloru nu mi la spusu nici-odata. Remasu orfanu de micu, nu'i placea se vorbésca de anii prunciei sale; numai de mama-sa vorbiá uneori cu mare doiosia, inse putinu, cà'lu innecá unu suspinu dorerosu. Serman'a femeia ilu dedese la scóla din locu, in mani'a toturoru lipseloru de care suferia. Acésta fapta a mamei sale petrunsese tóta fiintia lui Andreiu. Cum erá se nu suspine densulu ori-candu isi aducea aminte de acelu angeru aparatoriu alu seu!

Anulu nascerei lui Andreiu a fostu 1814. Dio'a nascerei nu o sciá nici elu, cà-ci in cartea de baptismu pe atuncea se punea numai dio'a in care erá cineva baptizatu. Póte fi cà la veduv'a densului se va fi aflandu vreo insemnare mai exacta despre cele de antaiu dile din viéti'a sociului seu; éra de nu se afla, precum me temu eu, atunci nu ar fi nici-unu lucru mare, cá unulu dintre barbatii nostrii dela Bistriti'a se caute in registrele bisericei de acolo.

II. Studiele sale dela Blasiu.

Pre candu mam'a lui nu mai erá in stare se'lu tîna la scólele gimnasiali superiori din Bistritia, protopopulu de acolo ilu luà sub protectiunea sa si'lu tramise la liceulu din Blasiu, unde se dá paine precum se mai dà pana in dio'a de astadi la càte 200 de scolari si studenti romani, din fondurile eclesiastice, éra càte 50 pana in 60 de elevi dela facultatea theologica din locu au locuintia, mancare buna, carti de studiatu si una parte de vestmente, tóte gratis din veniturile clerului greco-catholicu. Unulu dintre professori, preotulu Nicolae Marcu, luà pe Andreiu la sine, pentru-cá se fia scutitu inca si de alte spese, de si fórte modeste, inse totusi absolutu necessare chiaru si unui studentu dela

fimu surprinsi nici prin vre-o stratagema de dinafara si nici de dinlauntrulu ziduriloru cetatii, ori prin vre unu daru danaidicu precum a fostu cunoscutulu calu de lemnu si atunci ataculu celoru ce ne asediadia astadi va fi respinsu cu gloria. Atunci apoi vomu potea dice gubernului ungurescu si partisaniloru sei: pe romani numai atuncea ii veti potea magiarisá, candu veti schimbá tricolorulu acelui arcu cerescu pe care ilu numimu curcubeu in tricoloru ungurescu si candu, dupa ce veti fi ucisu pe toti romanii de genulu masculinu veti taiá apoi limb'a din gura la tóte femeile de romanu. Pàna candu nu veti face acésta, romanii voru remanea romani cu corpu si sufletu, voru continuá a vorbi, a se rugá si a cantá romanesce si voru muri cá romani, éra planurile de magiarisare voru remanea niste ilusiuni frumóse dar' vane.

Valurile infuriate ale diluviului de magiarisare voru trece, éra Carpatii voru remanea aceea ce au fostu in decursu de atàtia secoli si ce sunt si astadi adeca: fortaretiele si léganulu romanismului.

Camilu.

Revista politica.

Sibiiu, 24 Iuniu st. n. 1879.

Déca duplicitatea séu art'a de a vorbi intr'unu feliu si a face tocmai contrariulu la cele afirmate, este semnulu caracteristicu alu unui mare diplomatu, apoi fara indoiala comitele Andrássy este unu mare diplomatu, pentru cà dinsulu esercitédia acésta arta cu o virtuositate admirabila. Intrég'a sa politica orientala nu este alta, decàtu unu lungu siru de contradiceri intre afirmatiunile si promissiunile facute si intre faptele sale inplinite.

Pentru de a ne convinge despre acésta, n'avemu alta de facutu, decàtu se analisamu in modulu celu mai obiectivu politic'a urmata la congresulu din Berlin si cele petrecute de atunci incóce si vomu intalni la fiacare pasu probe pentru afirmatiunea nóstra de mai susu.

Acum unu anu comitele Andrássy negá in modulu celu mai categoricu, cà ar fi avendu intentiunea de a ocupá séu anecsá cele doue provincii turcesci, pentru acaroru pacificare storsese unu mandatu europénu dela congresulu din Berlin. Campania de ocupatiune intreprinsa in Bosni'a si Hertiegovin'a, care au costatu torente de sange si o intréga legiune de milióne au probatu contrariulu, éra blandele si pacientele popóra ale monarchiei au avutu érasi ocasiune o se convinge despre adeverulu acela, ca: D-dieu au datu diplomatiloru limb'a pentru cá se'si ascundia si se'si mascedie parerile.

Acelasiu jocu nelealu si nesinceru fatia cu popórale monarchiei, la acaroru punga si patriotismu se face apelu, se observédia astadi si relative la ocuparea sandjacului Novi-Bazar. Organele oficióse ale comitelui Andrássy néga si desmintu ori ce sciri càre circulédia despre preparativele ce se facu pentru ocuparea acelui sandjacu, de si este unu secretu publicu, ca acea ocupare este o fapta decisa in modu irevocabilu si cà ea trebue se urmedie cá si dupa o formula matematica, cu tóte cà intrég'a politica orientala a comitelui Andrássy este lipsita chiar' si de unu calculu de probabilitate in ceea ce priveste resultatulu finalu. Au avutu deci multa dreptate celu ce au numitu monarchi'a austriaca „imperiulu inprobalitatiloru."

Déca trupele austriace inca n'au primitu ordinulu de a trece fruntariele sandjacului Novi-Bazar, pentru cá se ocupe cele trei „cuiburi" de pe lini'a riului Lim, apoi caus'a nu este nici Lig'a albanesa, nici agitatiunile antiaustriace ale „Italiei irredente", ci singuru numai inpregiurarea, cà partid'a austriaca militara cu c. Andrássy in frunte initiatorele politicei de expansiune in Orientu, voieste se mai astepte càteva dile, pentru cá se cunósca resultatulu noueloru alegeri la parlamentulu austriacu, dela cari isi promitu o maioritate, care se incuviintiedie si se se indentifice cu politic'a orientala a comitelui Andrássy.

Acele alegeri s'au si inceputu astadi si ele voru decurge cu mici pause pàna pe la inceputulu lunei viitóre. Foile oficióse se astépta la o maioritate gubernamentala, ceea ce este fórte probabila, din caus'a desorganisarei partidei „fidela constitutiunei" si a nereuisitei incercariloru de inpacare cu boemii. Se dice, cà gubernulu austriacu si cu deosebire actualulu ministru de interne comitele Taafe, care se considera a fi presumtivulu ministru-presiedinte alu noului cabinetu, lucra nu fara succesu, pentru cá se obtiena o maioritate conservativa, care se fia aplecata a se inpacá si cu boemii si se ratifice si politic'a orientala.

Intr'aceea boemii isi publicara manifestulu loru electoralu in care cestiunea intrarei loru in Reichsrath o lasa pendenta pàna dupa alegeri si in care isi formulara de nou cunoscutulu loru programu politicu, in care ceru autonomi'a regatului boemu si egal'a indreptatire. Vedemu deci, cà boemii isi urmédia cu o consecintia esemplara politic'a loru nationala, fara cá se se lase a fi sedusi, nici prin declamatiunile antinationale ale partisaniloru unei politice de capitulare umilitóre si nici prin promissiunile nemtiloru, ori càtu de seducétóre aru fi ele. Boemii facu politica reala. In urm'a esperientieloru din trecutu, ei nu voru a intrá pe terenulu de activitate parlamentaru pàna ce nu voru avea in mâna autonomi'a si drepturile loru garantate si numai atuncea voru intinde cealalta mana pentru o inpacare sincera, nu numai cu nemtii, dar' si insusi cu dinasthi'a.

Dintr'unu comunicatu alu oficiosului „P. Hirlap" aflamu cá M. Sa imperatulu a retramisu protestulu inaintatu de càtra episcopatulu serbescu in contra proiectului de lege de magiarisare fara nici o observare si cà totu asia i lau retramisu si ministeriulu ungurescu patriarchului serbescu Procopiu Ivacicoviciu. Cà acelu protestu a fostu retramisu fara nici o observare, acésta nu ne surprinde, dar' ne pare bine, cà aflaramu cu acésta ocasiune despre protestulu episcopatului serbescu, acarei esistentia a fostu pàna acuma contestata. Nici serbii n'au remasu deci inapoiá romaniloru, precum n'au remasu nici concetatienii sasi alu caroru protestu demnu si firmu inaintatu din partea consistoriului protestantu avuramu ocasiune a'lu ceti publicatu in Nr. 1654 alu diariului „Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt" din 31 Maiu a. c.

Prin acelasiu rescriptu regescu prin care au fostu inchisa sessiunea dietei ungaresci in diu'a de 21 l. c. a si fostu conchiemata in sessiune ordinara pe diu'a de 2 Octobre a. c.

Spatiulu nu ne permite a mai vorbi astadi si despre neasteptat'a si tragicá mórte a principelui Louis Napoleon pentru care deja tóte curtile au luatu doliulu, nici despre actiunea franceso-englesa in Egipetu si nici despre alte cestiuni fórte interesante, care punu in misicare si agitatiune lumea politica. O vomu face inse cu cea mai de aprópe ocasiune.

Dela diet'a Ungariei.

Discursulu

deputatului Alesandru Romanu, tinutu in siedinti'a dela 1 Maiu a. c. a dietei Ungariei in cestiunea limbei magiare.

(Urmare.)

Ceea ce se aduce dreptu argumentu pentru motivarea proiectului, adeca, cà dreptulu dupa care se introduce invetiarea limbei magiare in scólele poporale nemagiare isi are radacinile sale in dreptulu publicu, este o ast-felu de sciintia, careia me inchinu, cà-ci numesce drepturi de aceste, drepturi publice; deci la tóta intemplarea trebue se ne inchinamu si pentru aceea, pentru cà altcum on. d. propunetoriu ne indrépta la absolutismu. cà-ci entusiasmulu despre care vorbesce in motivare n'are altu intielesu decatu despotismulu si poterea discretionala, ce vrea se o dea ministrului. In tiéra constitutionala acésta nu se póte suferi, fàra de vatemarea libertatii constitutiunale si individuale a cetatieniloru. Cunóscemu prea bine din Transilvani'a teori'a „manei libere"; plansori se audu din tóte partile si nu dela unulu singuru dintre deputatii Transilvaniei am auditu felu de felu de plansori, cà li s'au urtu cu uniune si dorescu autonomi'a.

Teori'a din motivare este asiadara fórte periculósa. Intrebu inse pe d-nii deputati si pe st. d-nu propunetoriu, cari au vorbitu in favorulu proiectului si cari au vorbitu totu despre dreptu si despre dreptulu publicu alu statului, n'are óre statulu si oblegamente? Cu deosebire in privinti'a culturei nationalitatiloru, unde este fapta nedisputabila, cà din miliónele si sacrificiele de sange ale nationalitatiloru nu li se intórce nici unu unicu percentu, pentru cà d. e. Romanii nu au nici unu institutu de instructiune, care se capete macaru unu fileru dela statu. Dar' cu tóte aceste voiti se introduceti limb'a magiara in acele scóle poporale, pe care confessiunile le sustînu din banii loru proprii. Acésta este neechitate cá se nu dicu crudelitate. Trebue se amintescu cà s'a aflatu cu cale a se adaoge la motivare si registrulu unoru rugari, asternute din partea mai multoru jurisdictiuni pentru declararea limbei magiare de limba obligata. Se dice, cà acestea s'au alaturatu pentru orientare. Asiu vrea se sciu spre ce orientare? Din parte'mi sunt pe deplinu orientatu, sciu ce insemnatate are. Erá bine déca lucrulu remané intr'atata. Cunóscemu factorii ce jóca unu rolu in comitate. Nu voiu a me demite la recriminari; scimu inse cu totii, cà principiele liberale ale legiloru dela 1848 atata s'au mai tunsu prin legile aduse de atunci incóce, in catu si putinele drepturi asigurate nationalitatiloru prin legile dela 1868 sunt stinse cu totulu. Tóte legile, legea municipala si electorala, cu deosebire legea electorala din Transilvani'a, care dupa uniune nu este numai o anomalie, ci mai multu, dara nu voiu se'i dicu pe nume, dicu tóte legile si dispositiunile acestora, intre altele mai multe si introducerea virilismului, numai pentru aceea s'au adusu, cá se restinga pe nationalitati pe unu terenu fara de nici o insemnatate. Consecenti'a acestora este cà d. e. in comitatele Aradului si Carasiului, unde elementulu romanu este atatu de prevalentu, in catu alte nationalitati abia facu unu percentu in congregatiunea comitatensa, elementulu romanu este in minoritate, asemenea in Bihoru intre 600 representanti numai 80 sunt romani, in cele mai multe comitate acestia nu dispunu de atatea voturi in catu linb'a romana in sensulu legei se póta deveni limba protocolara.

Déca aru veni rogarile in privinti'a limbei magiare dela jurisdictiuni de acele, unde poporatiunea este prevalentu magiara, nu asiu dice nimica, pentru cà stimediu alipirea compatriotiloru magiari catra limb'a loru, — dar' déca vinu din parti de acelea, unde alte nationalitati sunt in maioritate, nu voiu se amintescu pe neofiti, adeca cà acelea se facu la staruinti'a loru, ci dicu cà minoritatea a maiorisatu si respectivii n'au interpretatu adeverat'a opiniune a maioritatii poporatiunei respective.

Inainte de a dice ceva pe scurtu la proiectulu de lege, pentru cà multe asiu avea de disu la acestu proiectu, dicu, inainte de a dice ceva contra proiectului se'mi fia permisu a face unele observari la unele argumentari ale condeputatiloru mei. Aveamu dorintia se cunoscu argumentarile aceste, dar' am vediutu cà motivarea proiectului de lege atata este de slaba, in catu din ea putinu póte omulu invetiá, macaru cà eu, de candu sunt membru alu acestei case, m'am silitu totudeuna a studiá obiectulu si a cunósce dispositiunea publica si afara in viati'a publica asupra obiectului pusu la ordinea dilei. Asia am urmatu si cu proiectulu acesta ponderosu si de mare intensitate. Cu dorere trebue se marturisescu cà din argumentele ce le am auditu aici n'am potutu castigá convingerea, cà proiectulu pusu la ordinea dilei ar fi oportunu si necessaru. Prea demnulu deputatu alu cercului V alu Ciaichistiloru a crediutu cà face unu servitiu bunu gubernului si aceloru ce voescu votarea proiectului, déca ilu va sprigini si elu. Departe se fia de mine si gandulu de a suspicioná patriotismulu si conscientiositatea d-lui deputatu. Si eu spriginescu gubernulu in alte cestiuni.

Madarasz: (Intrerupendu) Scimu! *(Ilaritate)*.

Al. Romanu: Dara d-nu deputatu n'a ilustratu bine argumentele aduse pentru proiectu, densulu de regula a doveditu contrariulu dela ceea ce a afirmatu. Asia d. e. indica in propunerea sa animata la simpatih'a cu care ne purtamu fatia cu acei a caroru limba o pricepemu. Asta este, si nu este asia. Este daca esista si altu motivu pentru simpatihe. In Russi'a nu este asia cu tóte cà polonii pricepu limb'a russésca; nici in Prussi'a, cu tóte cà si in Posen pricepu limb'a nemtiésca.

Mihailu Politu (intrerupandu): Adeveratu asia este! *(Ilaritate)*.

Al. Romanu: D-lu deputatu se provóca si la istorie, candu stremosii Serbiloru si cu ai Magiariloru si-au versatu inpreuna sangele pentru patrie si adaoge cà atunci nu se intielegeau unii pe altii. *(Ilaritate)*. Asia dar' si aici a ilustratu contrariulu, adeca, cà nu e limb'a unicului midilocu care se provocedie intielegerea si respectarea inprumutata, buna starea si interesulu comunu.

Argumentarile acestea si altele de feliulu acesta ale stim. colegu imi aducu aminte, cum inainte de acésta cu patru, cinci ani, din acelasiu locu si dela unu totu asia stimatu domnu deputatu am auditu o asemenea argumentare; si atunci opositiunea a atacatu cu vehementia gubernulu cu deosebire pe d. ministru-presidentu.

Blasiu, de inainte cu 40—50 de ani. Se ai a face pe fia-care di cu unu profesoru hipocondru precum erá bietulu Marcu; se mananci odata pe di fertura si de doue-ori paine uscata; se ambli mai totu descultiu din Pasci pana la Santa-Marii, precum amblá mai toti scolarii din Blasiu pana in a patr'a classe gimnasiale; se inveti din carti inprumutate, sau din caiete scrise nóptea la càte-unu mucu de luminare Nr. 12; se stai, càte patru óre in classe (sale de prelegeri) unde tóta érn'a. fia-fostu ori-catu de aspra, nu se facea focu, pentru-cà nu erá din ce, — erá vieti'a lui Andreiu si a mai multoru mii de studenti din Blasiu pana in a. 1848. Credu cà in secolulu nostru nimeni nu mai inpinge stoicismulu asia de parte Cu tóte acestea baiatii erá sanetosi, ilari si sprinteni cá puii cerbiloru din Carpati; scaldatulu in cele doue riuri apropiate, catiaratulu pe arborii din „berculu" vecinu si din padurea „Nisca" dupa pui de paseri, alergatulu pana la comunele Sancelu, Manarade si pe din dosulu viiloru, luptele braciu la braciu si joculu de a pil'a (mincea) indeplinia missiunea destinata mai tardiu scólei gimnastice.

Dupa-ce termina si facultatea filosofica, care in Blasiu cá si in Clusiu erá de doi ani, in Octobre 1834 Andreiu intrà in seminariulu diecesanu spre a face si cursulu de patru ani alu facultatiei theologice, la care erá susceputi numai cate 12 multu 15 tineri alesi cum amu dice, pe sprincéna, buni studenti, de portari morali exemplarie si trupesce sanetosi, pentru-cá se póta sustiné si rigórea disciplinei la care avea a se supune, se si fia in stare de a portá greutatile vietiei austere la care erá condamnati $^3/_4$ parti ale preotiloru romanesci de ambele confessiuni din marele principatu alu Transilvaniei, o viétia, de care generatiunile actuali nu potu avé nici-o idea; unu criteriu inse ilu insemnamu si acilea, cà adeca individii tineri carii avea fericirea de a fi numiti profesori la scóle primarie cu cate 120, la gimnasiu cu 200, la classile superiori cu 300 fl. mon. conv. pe anu, erá considerati cá cei mai bine resplatiti. In realitate inse asia si erá, din causa cà chiaru si in casu candu cá romani nu ar fi intempinatu alte pedece fórte grele, spre a intrá la gubernu sau la vreunu altu dicasteriu in platisióra de 300 fl., avea se functionedie càte 6 pana in 10 ani cá simplii practicanti cu spesele proprii. De aici se póte esplicá si caus'a, pentru care cei mai eminenti tineri romani nu numai studiati in Blasiu ci si la Clusiu, Pest'a etc. rivalisá unii cu altii cá se fia susceputi in seminariulu dela Blasiu, de unde se tramitea càte doi si in seminariulu St. Barbara dela Vien'a. (Va urmá).

Acelu domnu deputatu, cugetandu cà d-lu ministru-presidentu este avisatu la aperarea d-niei sale a disu: „D-loru este adeveratu, d-lu ministru-presidentu si-a parasitu punctulu seu de vedere de mai inainte, dar' pentru acésta principiele si-lea schimbatu. *(Ilaritate).* Nu sciu multiumità d-lu ministru-presidentu pentru apararea acésta, eu asia credu cà gubernulu fatia cu acestu proiectu de lege nici acum n'are lipsa de astfeliu de aparare.

D-loru, bun'a intielegere nu este a se cautá numai in limba, si natiunea magiara nu'si cauta in astfelu de lucruri bas'a subsistentii sale, buna starea proprie si a patriei, ci cu totulu in alti factori, cari nu voiu ai insirá, pentru cà sunt cunoscuti si asia ar fi de prisosu a'i mai repeti. (Unu glasu: *S'audimu, cari sunt aceia?*) Finantie bune, administratiune buna, si justitie buna si altele.

Stim. d-nu deputatu dice, cà cine va aduce aceea intre nationalitatile acestei patrie va fi alu douilea intemeietoriu alu Ungariei.

Mare cuventu, l-am auditu de mai multe ori. A fostu unu barbatu, care se apropiase fórte multu de realisarea aceluia, durere inse, acestu mare fiiu alu patriei nu mai este intre noi, de ceea ce'mi pare fórte reu, pentru cà de candu lipsesce dintre noi, ne a parasitu si spiritulu lui, numai este intre noi moderatorulu, cà-ci déca ar fi, cutediu a sustînea, cà noi astadi n'amu desbate in cas'a acésta astfeliu de proiectu. (O voce: *Adeveratu.)*!

Nu voiu se facu obiectu de discussiune simtiementulu de pietate fiiésca a d-lui Stefanu Nagy, sciu se'lu respectediu, dara d-lui la capetulu cuventarei a disu, cà spera si crede, cà proiectulu acesta se va votá cu o maioritate asia de mare de voturi, in catu cei ce voru fi in contra voru fi fórte putini.

Are dreptate, recunoscu, cà este asia, aducu aminte inse junelui condeputatu, cà *„vota“* nu numai *„numrantur“*, ci si *„ponderantur“*.

Suntem putini aci, dara unde este a cautá vina? (O voce: *Nu sciti ungurese?)* Nu trebue a ne luá numai pe noi in consideratiune, cari votamu, ci pe acea mare parte a locuitoriloru tierei, care este afara in tiéra si a carei parere trebue considerata.

Stim. d-nu ministru-presidentu a observatu domnului Polit, care observare a fostu in adeveru unu *argumentum ad hominem*. Sunt indatoratu cu recunosciintia d-lui minstru-presidentu, pentru cà n'a abropatu politic'a urmata in Serbi'a din partea Serbiloru fatia cu Romanii, dar' trebue se marturisescu, cà dupa convingerea mea cu argumentulu acela n'a combatutu pe condeputatulu Polit, fiindu-cà elu e cetatiénu ungurescu, lui asiadara nu i se póte imputá purtarea gubernului serbescu, dar' mai putinu póte fi conbatutu cu incuviintiarea unei procederi condamnate de noi. Mai departe primescu asemenea cu multiumire incredintiarea din partea d-lui ministru-presidentu si a condeputatiloru cari au disu, cà nu doresce altu ceva decatu se invetie limb'a magiara si celelalte nationalitati de alta limba, cà nu voru se constringa si nu voru se mérga cu timpulu asia de departe, cá limbile nationalitatiloru se se alunge si din scólele loru. Cu tóte aceste eu dicu, cà cu privire la trecutu acésta e o inaintare progressiva, nu e altu ceva decatu unu pasiu — sperु celu din urma pasiu — pe calea, care nu e de catu unu semnu reu si asia credu, cà nu e bine a urmá unu esemplu condamnatu de noi.

Condeputatulu Madarasz in discursulu seu sonoru a vorbitu, cá totdeauna in limb'a animii. Sciu prea bine pretiui iubirea cu carea este catra nationalitatea sa genetica. . . .

Madarasz (intrerupandu): Catra statulu ungurescu!

Al. Romanu: Fia asia dar! catra limb'a statului ungurescu. Dara fiindu vorb'a despre lucruri de asia mare inportantia nu me adressediu la anima, nu me adressediu la peptu, ci me orientediu dupa capu. Eu si deputatii romani simtimu instinctivu pericolele, cari astfelu de incercari voru aduce preste capulu Magiariloru si Romaniloru.

Nu potu se nu reflectediu la citatulu stim. condeputatu, scosu dupa cum sustîne, din foile romane.

Madarasz (intrerupendu): Din fóia magiara din Bucuresci. (Va urmá.)

Romani'a.

Proiectulu de respunsu la discursulu tronului.

Comissiunea senatului insarcinata cu acésta lucrare s'a despartitu in maioritate si minoritate. Maioritatea a propusu urmatoriulu proiectu:

Maria Ta,

Senatulu a vediutu cu fericire linistea care a domnitu in alegerile camereloru de revisuire. Atitudinea pacînica si intielépta, pazita de poporulu nostru in fatia unei cestiuni atàtu de ardietóre precum este revisuirea art. 7 din Constitutiunea tierei, dovedesce cà elu este petrunsu de gravitatea situatiunii si cà elu are consciintia datoriei sale, aceea de a dovedi Europei, cá netolerantia religiósa nu esista, nici in ânim'a, nici in moravurile natiunii romane.

Senatulu, in revisuirea ce este chiematu de a face unei prescriptiuni constitutionale, nu va uitá nici ceia ce datorimu spiritului luminatu alu secolului, nici garantiile ce mai presusu de tóte trebue se ne damu, pentru conservarea nationalitatii nóstre, pentru aperarea intereseloru nóstre sociale si economice.

In organisarea ce este a se dá Romaniei de peste Dunare, Senatulu va cautá de a asicurá locuitoriloru ei unu regimu de legalitate si de libertate, care, treptatu si amesuratu cu trebuintiele, moravurile si propasirea loru, se ilu assimile din ce in ce mai multu cu institutiunile Statului romanu.

Fiti incredintiati, Maria Ta, cà, cu tóte greutatile ce s'aru infatisiá, Senatulu va sci a se mantiné la inaltimea missiunii sale si cà elu va pune totu patriotismulu si tóta inteligintia in aperarea si desvoltarea drepturiloru si trebuintieloru natiunii romane, pentru cá, din ce in ce mai multu, se intarimu basele edificiului nostru nationalu si se radicamu Romani'a la inaltimea positiunii ce si-a facutu in concertulu mariloru familii europene.

Lucrandu asia, avemu convinctiunea cà vomu face pe toti fiii sei se se bucure de o noua era de progresu, de prosperitate si de multiumire, drépta resplatire a lungeloru si greleloru sacrificie ce ei au facutu pentru formarea si neatarnarea Statului romanu.

Ve uramu, Maria Ta, inpreuna cu M. S. R. Dómna, se traiti ani multi si fericiti pe tronulu Romaniei libere si independente.

Raportoru, Ioanu Ghica.

Eata si opiniunea minoritatii:

Maria Ta,

Tramisi de tiéra pentru a desbate revisuirea art. 7 din Constitutiunea nóstra, noulu Senatu crede de a sa datoria se multiumésca inainte de tóte Altetiei Vóstre Regale, pentru asicurarile linistitóre contînute in Mesagiulu Tronului, prin care Maria Ta declari natiunii, cà nici Camerele trecute, nici gubernulu Marieí Tale n'au prejudecatu nimicu asupra unei cestiuni de o inportantia vitala pentru natiunea romana, si cà marile Poteri ale Europei nu au potutu cugetá se ne inpuna solutiuni absolute, contrarii intereseloru Romaniei. Prin urmare, resolvarea cestiunii pentru care s'a facutu apelu la tiéra, de si multu ingreunata prin conditiunile dureróse coprinse in tractatulu dela Berlin, remane intréga reservata deliberariloru mandatariloru tierei, si o vomu desbate si decide in deplina independintia a consciintiei nóstre.

Fiti incredintiati, Maria Ta, cà vomu sci, si in acésta ocasiune solemna, a pune interesele tierei mai presusu de ori-ce alte consideratiuni si, animati numai de aceste simtimente, vomu esaminá, cu maturitatea pe care inprejurarile o inpunu, solutiunea ce ne va propune gubernulu Altetiei Vóstre Regale, care, prin cunoscintiele ce are de nevoile si temerile tierei, precum si de limitea esacta a cerintieloru diplomatice din afara, este singuru in positiune a aprecià tóte elementele cestiunii si, prin urmare, a spune si celu d'antei cuventulu seu, asupra modului celui mai nemeritu de a o resolvá.

Nu ne indouimu, Maria Ta, cà silintiele ce a pusu si va pune negresitu si de acum inainte gubernulu Mariei Tale, pentru a convinge pe diplomatia européna, cà natiunea romana n'a fostu nici-odata animata de spiritu de netolerantia religiósa, a avutu o influintia salutara asupra pregatirii terenului discutiunii, si cà astfelu actiunea gubernului se va esercitá la timpulu oportunu totu cu aceiasi energia, pentru a justificá, inaintea mariloru poteri ale Europei, mesurile ce tiéra va crede de trebuintia a luá, pentru salvarea intereseloru sale nationale si economice.

Asteptamu déra si noi cu o legitima nerabdare resolvarea càtu mai curenda a acestei mari cestiuni, dupa a careia inlaturare numai, tiéra scapata de ingrigirile, temerile si agitatiunile estreme ale spiriteloru, care domnescu acum, va poté se se ocupe cu mintea linistita de desvóltarea sa economica, precum si de tóte acele legi si reforme, care sunt menite a consolidá institutiunile nóstre si a garantá mai alesu practic'a leala si sincera a principieloru contînute in Constitutiunea nóstra.

Acésta opera de consolidare, de a carei imperiósa necessitate suntemu convinsi, de o potriva cu Maria Ta, nu se va poté efectuá inse de càtu atunci, candu poterea esecutiva si poterea legiuitóre se voru petrunde de drepturile si indatoririle loru, si candu cea d'anteiu, cu prerogativele intinse de care dispune, va gasi unu controlu, pe càtu de luminatu, pe atàtu de consciintiosu, in cea din urma. Acestu echilibru indispensabilu in aplicarea sincera a regimului constitutionalu nu va deveni inse o realitate, de càtu atunci, candu alegerea mandatariloru tierei va fi sincera si adeveratu libera.

La ultimele alegeri ordinea materiala nu a fostu in adeveru turburata nicairi; acésta inse, Maria Ta, se datoresce numai intieleptiunii poporului nostru si moderatiunii corpului electoralu.

Tari in credintia, cà simtimentele si aspiratiunile natiunii sunt identice cu ale Mariei Tale, precum Altetiea Vóstra Regala ati condusu pe campulu de bataie armat'a romana la glorie, suntemu convinsi cà, totu asemenea, Maria Ta vei fi si conducetorulu natiunii intregi la desvoltarea normala a institutiuniloru ce tiéra si-a datu cá Statu independentu.

Se traiti Maria-Vóstra.

Se traiésca Maria Sa Dómna. G. Manu.

Respunsulu Camerei la mesagiulu Tronului.

(Proiectulu Comissiunii).

Maria Ta,

Adunarea nationala, alésa de tiéra in vederea actului atatu de insemnatu alu modificarii pactului seu fundamentalu, este fericita de a'si incepe lucrarile, aducendu omagiele sale aceluia ce este aperatorulu celu mai poternicu alu institutiuniloru nóstre constitutionale, dupa cum este si luptatorulu celu mai vitézu alu drepturiloru si aspiratiuniloru nóstre nationale.

Linistea si legalitatea cu cara s'au facutu alegerile generale, precum si zelulu patrioticu ce l'au aretatu alegetorii, esercitandu-si intr'unu numeru cu multu mai mare decatu ori candu dreptulu loru electoralu, sunt o indouita dovada despre intemeiarea institutiuniloru representative, prin intrarea loru in moravurile nóstre publice, si despre adenca ingrijire a natiunii in cestiunea revisuirii art. 7 din constitutiune.

Adunarea deputatiloru spera cà, inspirandu-se de datoria patriotica a carei responsabilitate o cunósce, va parveni in indeplinirea missiunii sale de revisuire, a dá tierei acea liniste si securitate, ce nu se potu dobandi de catu prin inlaturarea causeloru cari aru potea fi prejuditiabile neintreruptei propasiri nationale.

Tiéra simte cea mai urgenta trebuintia cá, scutita de preocuparile ce i absorbu de atatu timpu activitatea se'si póta indreptà in fine tóte silintiele spre inbunatatirile din intru.

Aceste inbunatatiri se inpunu, subt pedépsa de a nu se mai potea gasi in urma destule midiulóce, spre a sustiné lupt'a pacînica dar' neinduplecata, in care se afla astadi popórale pe terenulu nationalu si economicu.

Organisarea definitiva a Dobrogei, crearea unei banci de scomptu si de circulatiune, constructiunea de intreposite si dockuri, reorganisarea si desvoltarea instructiunii professionale si agricole, infiintiarea de comitii agricole, precum si crearea de banci agricole, legii pentru stavilirea despaduririi si esploatarea mineloru, inmultirea cailoru si midilóceloru de comunicatiune, sunt negresitu atatea inbunatatiri cerute de trebuintiele tierei dér' fara mare folosu, s'aru legiferá aceste inbunatatiri, déca mai presusu de tóte nu se voru gasi midilóce practice de a le si realisá. Asupra acestoru midilóce va trebui se se indreptese de aci inainte tóta luarea aminte a gubernului si a poterii legiuitóre, pentru cá inbunatatirile prevediute in legi, ce remanu pré adesea litera mórta, se se traduca si in progrese reale pentru tiéra.

Dio'a in care Romani'a va potea se intre pe acésta cale a redicarii interióre, printr'o munca bine chibzuita si neintrerupta de cestiuni cá acelea ce ne frementa de atàta timpu, va fi diu'a ferice in care se va deschide adeverata era de prosperitate si de intarire pentru tiéra.

Atunci numai missiunea gloriósa a domniei Mariei Tale Regale, incununata pana astadi cu laurii resboinici, va fi incununata cu laurii mai trainici inca ai fericirei natiunii romane.

Se traiesci Maria Ta,

Se traiésca Maria Sa Dómna.

Raportoru, E. Costinescu.

ACADEMIA ROMANA.

Sessiunea estraordinara.

Procesulu-verbalu Nr. 2.

Siedinti'a din 23 Maiu st. v. 1879.

Siedinti'a se deschide la 8 óre si jumetate sér'a.

Se dà lectura procesului verbalu alu siedintiei precedente si dupa óre-care rectificari, se aproba.

Se comunica:

1. O scrisóre a d-lui C. Zappa, prin care multiumesce pentru comunicarea inprimateloru societatii;

5. O scrisóre a d-lui Dr. A. Fetu, membru actualu alu Academiei, prin care arata motivele ce'lu inpedica a luá parte la sessiunea extraordinara din anulu acesta;

3. O comunicare verbala a d-lui Hodosiu, cà D. Canonicu T. Cipariu, membru actualu, l'a insarcinatu a face cunoscutu adunarei cà, fiindu indispusu, se afla in nepotintia de a veni la sessiune;

4. O adressa a d-lui V. A. Urechie, prin care inaintédia o colectiune de notitie bibliografice relative la tierile Danubiane, adunate de d-lu Comite de Marsy si oferite bibliotecei Academiei; — se primesce cu multiumire si se indreptédia d-lui Hasdeu, spre a referi asupra acestei colectiuni.

D-lu Sionu espune, cà convocarea adunarei in sessiune estraordinara, facèndu-se intr'unu modu neprevediutu de statute, presinta o situatiune esceptionala in ceea ce privesce spesele budgetare, de aceea provóca decisiunea legala a Academiei, atàtu pentru regularea financiara, càtu si pentru ficsarea sessiunei ordinare din anulu acesta.

D-lu Baritiu crede cà in adeveru trebue se se decida déca se mai tîne o sesssiune ordinara in anulu acesta, cà-ci in casulu contraru, ce s'ar face cu concursurile publicate a se presentá pana la 16 Augustu, si cu alte lucrari, ce se determina in sessiune ordinare?

Dupa óre-cari esplicatiuni si discutiuni se autorisa delegatiunea a eliberá diurnele si spesele de transportu cá si in sessiune ordinara, remanendu cá situatiunea

generala a lucrariloru se se decida dupa revisiunea statuteloru.

La ordinea dilei, alegerea comissiunei pentru revisiuirea statuteloru. Se consulta adunarea despre numerulu membriloru cari trebue se o compuna, se adopta numerulu de cinci. Se procede la votare prin bilete. Cu maioritate se alegu:

D-nii A. Odobescu, T. Maiorescu, A. Tr. Laurianu, V. Babesiu si P. S. Aurelianu.

La ordinea dilei urmédia alegerea comissiunei pentru cercetarea raportului delegatiunei. Se decide cà acésta se fia compusa din trei membri. Se procede la votare pin bilete si cu maioritate se alegu:

Domnii N. Cretzulescu, N. Ionescu si A. Romanu.

D-nulu presiedinte comunica, cà comptabilitatea a depusu bilantiulu aretatoru de incassarile si cheltuelele efectuate dela 16 Augustu 1878, pana la 23 ale lunei curente, si unu memoriu relativu la deschiderea de credite suplimentare pentru chieltuelele facute preste provisiunile budgetare. Se decide a se recomandà comissiunei budgetare, candu se va numi.

Órele fiindu inaintate, siedinti'a se radica, urmandu cá a dóu'a di se se convóce in órele de diminétia.

Presiedinte *Ioanu Ghica.*

Secretaru ad-hoc, *Sionu.*

Procesu-verbalu Nr 3.

Siedinti'a din 25 Maiu 1879.

Siedinti'a se deschide la 9 óre a. m.

Se dà lectura procesului-verbalu alu siedintiei precedente, si se adopta.

D-nu presiedinte comunica o adresa a d-lui N. Densusianu, prin care tramite copie de pe nisce acte diplomatice, scrisori de ale Principiloru romani din secolulu XVIII, pe care ii le-ar fi oferitu d-lu Colomanu Thaly, membru alu academiei de sciintia din Pest'a, care le a copiatu pe unele din archiv'a de statu a Ungariei, éra pe altele din arhiv'a familiei Carobji. Se primescu cu multumire.

D-nulu Hasdeu crede a profitá de ocasiune spre a se aretá d-lui N. Densusianu multiumirile adunarei pentru zelulu si activitatea care le au consacratu in urmarirea si decopiarea altoru documente inportante pentru istori'a nationala.

D-nu Odobescu dice, cà relatiunite d-lui Dnsusianu despre missiunea istorica ce i s'a datu, trebue se se dea in cercetarea si apreciarea sectiunei respective, pentru cà Academi'a, mai bine incredintiata, se póta decide déca missiunea d-lui Densusianu trebue se se mai prelungésca.

Adunarea consultata recomanda acestu subiectu sectiunei istorice.

D-nu Maniu propune cà, dupa procedur'a ce s'a urmatu cu d-nii membrii chiamati in sînulu adunarei in siedinti'a dela 23, se se invite cá membru actualu si d-lu Andreiu Mocioni, spre a luá parte la lucrarile academice.

Se observa de catra unii membri, cà in situatiune analóga se gasescu si altii despre care aru trebui mai antaiu se avemu incredintiare particulara cà primescu de a reveni in sînulu adunarei, la care fusesera numiti.

D-nu Maniu presinta o propunere subscrisa si de d-nu Babesiu in urmatórea coprindere:

„Membrii academici fiindu pe viétia alesi, delegatiunea este invitata a chiemá pe toti membrii cei cari au figuratu dela infiintiarea societatiei academice romane".

Acésta propunere se primesce cu maioritate.

La ordinea dilei fiindu numirea comissiunei financiare pentru cerce tarea compturiloru si administratiunei fonduriloru, se procede la votu prin bilete si se alegu cu maioritate d-nii Hodosiu, Caragiani si Stefanescu.

D-lu Secretaru generalu cerendu se se reguledie sarcin'a de secretaru ad-hoc, care dupa statute trebue se se aléga anume pentru redactiunea proceseloru-verbale ale sessiunei, Adunarea ilu invita cá se pórte d-lui acésta sarcina cá si in anulu trecutu.

Siedinti'a se redica, anunciandu-se cea viitóre pentru dio'a de luni, 28 Maiu, candu comissiunile numite se vie cu lucrarile loru respective, spre a se potea pune in discutiune.

Vice-presiedinte, *G. Baritiu.*

Secretaru ad-hoc, *Sionu.*

Scíri diverse.

— (Parastasu). Prin unu cercularu presidialu d. dato 11 Juniu st. v. pe care ilu publica „Telegr. romanu" in Nr. 67. Escel. sa mitropolitulu Mironu Romanulu ordona a se tînea in tóte bisericile din archidiecesa parastasu solemnu in diu'a de 16/27 Iuniu, pentru repaosulu sufletescu alu prea fericitului archiepiscopu si mitropolitu Andreiu bar. de Siaguna. In aceiasi di se va tînea in Resinari parastasulu solemnu la mormentulu repaosatului mitropolitu.

— (Conchiemare). Pe bas'a conclusului adunarei generale tînuta la Lis'a in 1 Septembre 1879 de sub Nr. VII adunarea generala a desp. cerc. II alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, se conchiama in Comun'a Arpasiulu inferioru pe dio'a de 13 Iulie 1879 st. n. la 11 óre a. m.; ceea-ce prin acésta se aduce la cunoscintia publica, invitanduse totu deodata totii onoratii membri, inteleginti'a si poporulu acestui despartiamentu, a partecipá la siedinti'a adunarei.

Din siedinti'a comitetului desp. cerc. II tînuta la Fagarasiu in 30 Maiu 1879.

Alesandru Micu, directorulu despart. II.
Grigoriu Negrea, actuariu.

— (Junialu). In 29 l. c. se va arangea in Gherl'a o petrecere de véra, in favorulu nou-edificandei biserice dela monastirea Niculei. Petrecerea se va face pe aren'a bailoru dela Chiréu.

Pretiulu unui biletu de intrare este de 60 cr. v. a. Contribuirile marinimóse se voru primi cu multiumita si voru fi cvitate prin diare.

— (Mistere Russesci). Celu din urma misteru din St, Petersburg, dice „Independenti'a Belgica," a primitu o solutiune tragica. E vorb'a despre unu siambelanu alu Imperatului, comitele Nicolae Koskull, care trecea cá fórte favoritu alu Imperatului. Koskull este, séu mai bine erá unu tineru de 25 de ani si avea insarcinarea de a respunde la numerósele petitiuni ce adresédia Imperatului familiele condamnatiloru politici. In celu din urma resbelu, Koskull a facutu parte din suit'a imperatului si, la cuarthiarulu generalu a indeplinitu functiunile de secretaru particularu. Dupa resbelu a remasu càteva septemani in Romani'a, spre a plati chieltuelile casei militare ale Tiarului, functiune fórte delicata, de vreme ce sunt bine cunoscute obiceiurile functionariloru rusi.

Acum 15 dile, siambelanulu Koskull, care-si reluase functiunea la palatu si erá mai in favóre decàtu totu-deauna, disparù dupa esirea dela unu clubu. Tiarulu, famili'a siambelanului si nobletiea fura fórte emotionate de acésta disparitiune. Tóta politi'a se puse pe pecioru; se promisera fórte mari sume agintiloru cari ilu voru gasi *viu;* tóte incercarile remasera zadarnice. E adeveratu cà, la a treia sectiune, s'au primitu scrisori, care declarau cà comitele va servi de ostaticu si cà va fi omoritu, déca se voru esecutá nihilistii de curendu condamnati la mórte. Acum optu dile, doi nihilisti fura inpuscati in apropiere de Kiew si dupa doue dile cadavrulu comitelui Koskull se gasi intr'o padurice la portile St. Petersburgului. Diarele din capitala primira insciintiare de a dice, cà furtulu fusese mobilulu crimei, dér' a dou'a di, se vediura lipite pe piati'a Newski afisíe, in care se spunea cà comitele fusese omoritu dupa ordinulu comitetului nihilistu. „Romanulu."

Contractulu Socialu.

De J. J. Rousseau.

(Urmare.)

Capitolulu V.

Necessitatea de a admite o conventiune primitiva.

Déca asiu acceptá chiaru tóte acelea, pe care le amu combatutu pàna acuma, totusi aparatorii despotismului nu aru profitá nemicu. Va fi totudéuna o mare diferentia intre subjugarea unei multimi si gubernarea unei societati. Subjugandu unulu singuraticu successive ómeni respanditi ori care aru fi numerulu loru, eu nu vediu aicea, decàtu unu domnu si sclavi, nu inse unu poporu si siefulu seu; acésta este, daca vrea cineva, o agregatiune, inse nu asociatiune, aici nu esista nici bine publicu, nici corpu politicu. Acelu omu, chiaru déca ar fi subjugatu jumetate din lume, remane in totudéuna unu particularu, precum si interesulu seu, separatu de alu o celorulalti, nu este decàtu unu interesu privatu. Daca acelasiu omu piere, imperiulu seu, remane dupa elu inbucatatitu si fara legatura, precum unu stejaru, consumatu de focu, se disólve si se preface intro gramada de cenusie.

Unu poporu, dice Grotius, se póte dá unui rege. Dupa Grotius deci, unu poporu este dejá unu poporu mai inainte de a se dá unui rege. Acésta donatiune insasi este unu actu civile, elu presupune o deliberatiune publica. Mai inainte deci de a esaminá actulu prin care unu poporu alege unu rege, va fi bine a esaminá actulu prin care unu poporu este unu poporu, pentru cà acestu actu trebuindu se fia anterioru celuilaltu, este adeverat'a basa a societati.

In realitate, déca nu ar esistá o conventiune anterióra, unde ar fi, in casu candu alegerea nu ar fi unanima, oblegamentulu minoritatii de a se supune alegeri facute de maioritate? si de unde aru avea o suta, cari voiescu unu domnu, dreptulu de a votá pentru diece, cari nu ilu voiescu? Legea insasi a pluralitatii — maioritatii — voturiloru este unu punctu alu conventiunei si presupune, cà celu putinu odata au fostu unanimitate.

Capitolulu VI.

Despre contractulu socialu.

Presupunu, cà ómenii au ajunsu la acelu punctu, unde obstacolele, care inpiedeca conservatiunea loru in statulu naturei, prevalésa prin resistinti'a loru fortiele pe care le póte intrebuintiá fiacare individu, pentru de a se mantienea in acea stare. In casulu acesta, acea stare primitiva nu mai póte subsistá si genulu omenescu ar peri, daca nu si-ar schimbá modulu de a esistá.

De órece ómenii nu potu produce fortie noue, ci numai a conbiná si dirige pe acelea, care esistu dejá, ei nu dispunu pentru de a se conservá de alte mijlóce, decàtu de a formá prin agregatiune o suma de fortie, care se póta invinge resistenti'a, de a le pune in misícare prin unu singuru mobilu si a le face se lucredie in concertu.

Acésta suma de fortie nu se póte nasce, decàtu numai prin concursulu a mai multor'a; dar' fiindu forti'a si libertatea fiacarui omu principalele mijlóce ale conservarii sale, cum le va potea angajea elu fara de a se pagubi si fara de a neglige ingrijirile, cu care isi datoreste elu sie insusi? Acésta dificultate, aplicata la subiectulu meu se póte esprimá in urmatorii termini:

„A aflá o forma de asociatiune, care apara si protege cu tóta fortia comun'a, persón'a si bunurile fiacarui asociatu, si prin care totu insulu, unitu cu totii, nu asculta cu tóte acestea decàtu de sine insusi si remane totu asia liberu precum au fostu si mai inainte." Acésta este problem'a fundamentala, acarei solutiune o dà contractulu socialu.

Punctele acestui contractu sunt asia de precisate prin insasi natur'a actului, in càtu cea mai mica modificatiune le aru preface ilusorie si fàra nici unu efectu, pentru cà, de si ele póte nu au fostu nici-odata esprimate formalu ele totusi sunt in totu loculu aceleasi, in totu loculu tacitu admise si recunoscute, pàna ce contractulu socialu fiindu violatu, fiacare reintra in drepturile sale primitive si isi reiá libertatea conventionala, pentru care renuntiase la densele. Aceste puncte, bine intielese se reducu la unulu singuru: adeca, alienatiunea totala a fiacarui asociatu cu tóte drepturile sale in favorulu comunitatii, pentru cà la inceputu, oferinduse fiacare de totu, conditiunea este egala pentru toti si fiindu conditiunea egala pentru toti, nici unulu nu are interesu de a o face onerósa pentru ceilalti.

Afara de acésta, facènduse alienatiunea fara reserva, uniunea este asia de perfecta, pe càtu numai póte fi si nici unu asociatu nu mai are nemicu de reclamatu; pentru cà déca ar mai remanea vre unu dreptu particulariului, apoi neaflanduse nici unulu superioru tuturoru, care ar potea decide intre ei si publicu, fiacare fiindu in órecare punctu propriulu seu judecatoru, ar pretinde se fia in tóte. Astfeliu starea naturala ar subsistá si mai departe si asociatiunea ar deveni fàra indoiala tiranica séu ilusorie.

In fine, danduse fiacare la toti nu se dà la nici unulu si nefiindu nici unu asociatu asupra caruia nu si-ar castigá acelasiu dreptu, pe care i-'lu cedésa asupra sa, castiga ecuivalentulu pentru totu ce au pierdutu si mai multa fortia de a conservá aceea ce are.

Déca cineva delaturédia din pactulu socialu totu ce nu se tiene de esentia lui, va aflá, cà elu se reduce la urmatórele: Fiacare din noi ofere comunitati persón'a sa si tóta poterea sa subt directiunea suprema a vointiei generale si noi primimu apoi pe fiacare membru, cá parte integranta a intregului.

Din acelu momentu, in locu de persón'a particulara a fiacarui contractantu, acelu actu de asociatiune produce unu corpu moralu si colectivu, compusu din atàti membrii, càte voci numera adunarea si care tocmai prin acestu actu primeste unitatea sa, eu-lu seu comunu, viati'a si vointi'a sa. Acésta persóna publica, care se formésa astfeliu prin uniunea tuturoru celoru-lalti, se numea odinióra cetate si acuma republica séu corpu politicu, care de càtra membrii sei se numeste Statu candu este passivu, Suveranu candu este activu, Potere candu se compara cu altele. Cu privire la asociati, ei primescu numele colectivu de poporu, éra in particularu se numescu cetatieni, cá participatori la auctoritatea suverana si supusi, fiindu vorb'a de legile Statului. Dara acesti termini se confunda adesea si se intrebuintiédia unulu pentru altulu. Este de ajunsu de a ii sci distinge, candu sunt intrebuintiati in tóta precisiunea loru. (Va urmá.)

Cursulu moneteloru in val. austr.

Vien'a, 23 Iuniu.

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.48 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.22½ „
Imperialu rusescu	„	9.35 „
Moneta germana de 100 marce	„	56.90 „
Sovereigns englesi	„	12.— „
Lira turcésca	„	10.58 „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	—.— „

Editoru si redactoru respons. **G. Baritiu** in Sibiiu.

Tipariulu lui **W. Krafft** in Sibiiu.